

Filosofie a reflexe / Reflexe a filosofie

Ladislav Hejdánek

This is a part of the original document:

[2009](#)

jedná se o část původního dokumentu:

[2009](#)

- ◆ myšlenkový deník – záznam, česky, vznik: 13. 12. 2009
- ◆ philosophical diary – record, Czech, origin: 13. 12. 2009

Filosofie a reflexe / Reflexe a filosofie

Filosofie je možná teprve a pouze tam, kde se vědomí dokáže vztáhnout k sobě a k tomu, co je přístupné pouze v tomto sebevztahování. Ovšem již tato formulace je zatížena některými nedostatky či spíše vadami. Vědomí samo není žádným „subjektem“ a nemůže se tedy samo aktivně k něčemu vztahovat, aniž by šlo o výkon určitého subjektu. Takže filosofie je možná jen tam, kde se myslící subjekt svým myšlením (aktivním vědomím) vztahuje k sobě tak, že se vztahuje nejprve ke svému myšlení (zajisté již uskutečněnému, tj. ke svým dřívějším myšlenkovým aktům). A právě to je možné jen jako reflexe: v reflexi, která je myšlenkovým aktem (eventuelně – obvykle – řadou nějak integrovaných, v určitém směru sjednocených myšlenkových aktů), tj. která (jakožto akt) je zaměřena jako na své cogitatum na tento již uskutečněný myšlenkový akt, je teprve subjekt schopen rozlišit mezi svou aktivitou (svými myšlenkovými akty, svými „myšlenkami myslícími“) a tím, k čemu se tyto myšlenky vztahují, tedy co je jejich „myšlené“, jejich „cogitatum“. A díky tomuto rozlišení je myslící (a eo ipso reflektující) subjekt schopen ještě navíc rozlišit své myšlenkové akty od sebe samého. Při tom je nicméně vystaven pokušení sebe sama zařadit mezi všechno to, co si ve svém myšlení (ve svých myšlenkových aktech) učinil svým tématem a pro co si vytvořil (konstruoval) příslušné myšlenkové modely (ať už představy představované nebo míněné za pomoci pojmů). V důsledku onoho specifického rysu řecké pojmovosti je tak téměř neodolatelně a takřka nezvládnutelně tlačěn k tomu, aby sám sebe chápal (tedy: myšlenkově uchopoval, nikoliv pociťoval) jako jednu z „věcí“, tj. ztotožnil se se svou předmětností – čímž ovšem sám sebe ztrácí jakožto „ne-předmět“, tj. jakožto „subjekt“. Právě proto je třeba si dobře uvědomovat onu zásadní nedostatečnost zpředměťujícího myšlení, které tak těžce doléhalo na víc než dva tisíce trvajících (resp. aktivně se v navazování dějící) epochu předmětného (zpředměťujícího) způsobu myšlení, které bylo postupně, ale opět v podstatě nezvratně zevnitř destabilizováno a narušováno jakýmsi téměř „enzymatickým“ způsobem v důsledku setkání a de facto dlouhotrvajícího, často konfliktního setkávání této řecké tradice s tradicí neřeckou, původně hebrejskou resp. židovskou, ovšem zejména a naprosto převážně zásluhou myšlenkových synkrezí, o které se pokoušeli vždy znovu křesťanští myslitelé.

(Písek, 091213-1.)